

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2592

Vragen van de leden **Bontenbal**, **Krul** en **Boswijk** (allen CDA) aan de Minister van Buitenlandse Zaken en de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over *het bericht «Wake-up call: Microsoft sluit e-mail ICC zonder pardon af»* (ingezonden 22 mei 2025).

Antwoord van Minister **Veldkamp** (Buitenlandse Zaken), Antwoord van Staatssecretaris **Van Marum** (Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties) (ontvangen 1 juli 2025)

Vraag 1

Klopt het dat de toegang tot de e-mail van de hoofdaanklager van het Internationaal Strafhof (ICC) op bevel van de Amerikaanse overheid door Microsoft is afgesloten? Zo ja, wat vindt u hiervan?¹

Antwoord 1

Het is niet aan het kabinet om berichtgeving over de implementatie van sancties die door andere staten zijn opgelegd te bevestigen of te ontkennen. In algemene zin keurt het kabinet de tegen de ambtsdragers van het Internationaal Strafhof (ISH) opgelegde sancties af. Het werk van het Hof is essentieel in de strijd tegen straffeloosheid en het Hof dient zijn mandaat zonder belemmeringen uit te kunnen voeren. De sancties tegen de hoofdaanklager en vier rechters van het Hof hebben impact op het onafhankelijk functioneren van het Hof. Tegelijkertijd erkent het kabinet de rechtsmacht die de VS heeft over Amerikaanse bedrijven. Het kabinet is op meerdere niveaus in gesprek met de VS om de effecten van de sancties tegen de ambtsdragers van het Hof zo veel mogelijk te beperken.

Vraag 2

Heeft Microsoft stappen ondernomen om zich tegen dit bevel van de Amerikaanse overheid te verzetten? Zo ja, welke? Zo nee, wat vindt u hiervan?

¹ Binnenlands Bestuur, 19 mei 2025, «Wake-up call: Microsoft sluit e-mail ICC zonder pardon af» (<https://www.binnenlandsbestuur.nl/digitaal/wake-up-call-microsoft-sluit-e-mail-icc-zonder-pardon-af>)

Antwoord 2

Het is aan Amerikaanse bedrijven zelf om te wegen hoe ze met de sanctiewetgeving in hun eigen land omgaan en wat ze daarover communiceren.

Vraag 3

Welke stappen onderneemt u richting Microsoft en de Amerikaanse overheid om de toegang voor het Internationaal Strafhof tot diensten zoals e-mail te herstellen? Bent u bereid om hierover zowel met Microsoft als de Amerikaanse overheid in gesprek te gaan?

Antwoord 3

Het kabinet erkent de rechtsmacht die de VS heeft over Amerikaanse bedrijven. Het kabinet is op meerdere niveaus in gesprek gebleven met de VS om de reikwijdte en effecten van de sancties tegen de ambtsdragers van het Hof zo veel mogelijk te beperken. Zo heeft de Minister van Buitenlandse Zaken de Nederlandse zorgen over de sancties recentelijk nog nadrukkelijk onder de aandacht gebracht bij de Amerikaanse *Secretary of State* Rubio. Naar aanleiding van de recente uitbreiding van de sanctielijst van de VS met vier rechters van het Hof is de Amerikaanse tijdelijk zaakgelastigde uitgenodigd op het Ministerie van Buitenlandse Zaken om een toelichting te geven op de sancties. Dit gesprek heeft inmiddels plaatsgevonden, waarbij is aangegeven dat Nederland de sancties tegen ambtsdragers van het ISH afkeurt en pal achter het Hof staat. Daarnaast staat Nederland in contact met het (Nederlandse) bedrijfsleven over de kwestie van Amerikaanse sancties tegen het Internationaal Strafhof, onder meer om zogenaamde *overcompliance* (verder gaan dan de sancties vergen) te voorkomen. Wegens de vertrouwelijkheid kan er niet in detail worden getreden over de inhoud van deze gesprekken. Ook blijft Nederland zowel in EU-verband, als in een veelvoud van bilaterale contacten, andere verdragspartijen oproepen om eveneens een actieve rol te spelen bij het mitigeren van de sancties. Alle 125 verdragspartijen hebben namelijk een rol te spelen om het Hof zo onbelemmerd mogelijk te laten functioneren.

Vraag 4

Welke verantwoordelijkheid draagt u als gastheer van het Internationaal Strafhof om de onafhankelijkheid en het effectief functioneren van het Internationaal Strafhof te beschermen?

Antwoord 4

Als gastland van het Hof heeft Nederland een aantal specifieke verplichtingen om het Hof te faciliteren in de (onafhankelijke) uitoefening van zijn werkzaamheden. Deze zijn vastgelegd in het Zetelverdrag tussen het Internationaal Strafhof en het Gastland.² Nederland staat in regelmatig en nauw contact met het Hof over hun zorgen ten aanzien van de sancties en om te bezien wat het gastland kan en moet doen in het kader van de gastlandverplichtingen. Nederland zal bindende internationaalrechtelijke en verdragsmatige verplichtingen te goeder trouw nakomen. Nederland draagt de verantwoordelijkheid voor het zo onbelemmerd mogelijk laten functioneren van het Hof niet alleen. Alle 125 verdragspartijen hebben hier een rol in te spelen. Daarnaast zijn er 79 verdragspartijen, waaronder Nederland, aangesloten bij het Verdrag betreffende de privileges en immuniteiten van het Internationaal Strafhof³, waar eveneens een aantal specifieke verplichtingen uit voortvloeit, zoals bijvoorbeeld ten aanzien het waarborgen van de immuniteit van de fondsen van het Hof. In dit kader blijft Nederland, zowel in EU-verband als in een veelvoud van bilaterale contacten, andere verdragspartijen oproepen om eveneens een actieve rol te spelen bij het mitigeren van de sancties.

Vraag 5

Klopt het dat deze maatregel in de praktijk betekent dat elke (overheids)organisatie die gebruikmaakt van Amerikaanse digitale diensten, zoals ministeries en de Tweede Kamer, de toegang hiertoe op elk moment kan verliezen,

² Zetelverdrag tussen het Internationaal Strafhof en het Gastland (*Trb.* 2007, 125).

³ Microsoft Word – Compendium.3rd.ENG.07Feb2000.CLEAN.doc.

zonder enige vorm van checks & balances zoals tussenkomst van een rechter?

Antwoord 5

Deze Amerikaanse sancties zijn een specifieke maatregel voor een specifieke situatie. Het kabinet is zich ervan bewust dat afhankelijkheid van een klein aantal techaanbieders voor digitale diensten zorgt voor risico's op het vlak van o.a. concurrentiepositie, digitale open strategische autonomie en continuïteit van dienstverlening. Om deze risico's te mitigeren wordt in het kader van onder meer de vernieuwing van het cloudbeleid voor de (rijks)overheid gekeken naar mogelijkheden om cloudtechnologie op verantwoorde wijze in te zetten.

Vraag 6

Zo ja, deelt u dat dit een ernstige uitholling van de democratie en haar instituties betekent?

Antwoord 6

Er is momenteel geen sprake van een ernstige uitholling van de democratie en haar instituties. In voorkomend geval kunnen digitale afhankelijkheden ervoor zorgen dat het digitaal functioneren van instituties geraakt kan worden door dergelijke maatregelen. Sommige digitale afhankelijkheden in het overheidsdomein kunnen derhalve een risicoafweging en aanvullende beveiligingsmaatregelen vereisen. Mede hierdoor besteedt het kabinet uitgebreid aandacht aan het thema digitale autonomie. Concreet wordt medio dit jaar een visie voor digitale autonomie en soevereiniteit voor de overheid verwacht.

Vraag 7

Welke maatregelen neemt u om de digitale soevereiniteit van Nederland en de Europese Unie (EU) te verhogen, door de afhankelijkheid van Amerikaanse digitale diensten af te bouwen? Bent u bereid om hiervoor een concrete agenda met de Kamer te delen?

Antwoord 7

Zoals u eerder toegekomen is in de Agenda DOSA (Digitale Open Strategische Autonomie) het kabinetsstandpunt dat digitale afhankelijkheden in algemene zin niet te voorkomen zijn en horen bij het open handelssysteem. Het is onmogelijk, onwenselijk en niet noodzakelijk om Europa volledig digitaal autonoom te maken. Wederzijdse afhankelijkheden vormen de ruggengraat van het open handelssysteem en de internationale samenwerking waar Nederland en de EU veel profijt van hebben en die ons een sterkere geopolitieke positie opleveren.

Ook is het kabinet van mening dat we strategischer moeten kijken naar digitale technologie, en in het bijzonder naar strategische afhankelijkheden met een hoog risico. Het bewuster worden van eigen krachten in het digitale domein en zelf opbouwen van strategische capaciteit op sleutelposities kan behulpzaam zijn.

Sommige digitale afhankelijkheden kunnen echter wel een risicoafweging en daaruit voortvloeiende aanvullende maatregelen vereisen. Een consequentie van een aangescherpt overheidsbeleid is bijvoorbeeld dat er mogelijk minder digitale diensten van de rijksoverheid in de public cloud kunnen worden ontwikkeld, afhankelijk van de te beschermen belangen bij de desbetreffende overheidsdiensten.

Zoals reeds aangekondigd in de kabinetsreactie op de initiatiefnota «Wolken aan de horizon», zal er voor bepaalde diensten onderzocht gaan worden of er een soevereine overheidscloud kan worden opgezet. Daarnaast werkt het kabinet actief samen met Europese partners aan alternatieve oplossingen en een goedwerkende Europese markt.

Het is echter van belang om te realiseren dat bepaalde maatregelen wel een lange doorlooptijd kennen. Het afbouwen van dergelijke afhankelijkheden is niet een traject van enkele weken tot maanden, maar van jaren.

Toelichting:

Deze vragen dienen ter aanvulling op eerdere vragen terzake van het de leden Dobbe (SP), Piri (GroenLinks-PvdA) en Teunissen (PvdD), ingezonden op 22 mei 2025 (vraagnummer 2025Z10261)